

משמרות המהפכה

דוח מבוא כללי

מאת: בועז שפירא

מרץ 2024

תוכן עניינים

2 עמוד.....	כללי
3-4 עמוד.....	הרקע הכללי להקמה והתפתחות של משמרות המהפכה
5-6 עמוד.....	תפיסות הביטחון ומדיניות החוץ של איראן ותפקיד משה"מ ביישומן
7-12 עמוד.....	מבנה הפיקוד והשליטה בכוחות המזוינים האיראניים
7 עמוד.....	לשכת המנהיג העליון
7-8 עמוד.....	המועצה העליונה לביטחון לאומי
8 עמוד.....	פיקוד הכוחות המזוינים
9 עמוד.....	מפקדת התיאום – ח'אתם אל אנביא
9-10 עמוד.....	פיקוד משמרות המהפכה
10 עמוד.....	משרד נציג המנהיג העליון
10-12 עמוד.....	חברת ח'אתם אל אנביא לשיקום ובנייה
13-15 עמוד.....	שירותי המודיעין והבטחון של משה"מ
13-14 עמוד.....	ארגון המודיעין של משה"מ
14 עמוד.....	היחידה לאבטחת מודיעין – יחידה 1500
15 עמוד.....	פיקוד הגנת הסייבר
15 עמוד.....	יחידת עו'אב 2
16 עמוד.....	עץ מבנה הכוחות המזוינים של איראן
17-18 עמוד.....	מקורות

בללי

תהליכי ההתפתחות ובניין הכוח של משמרות המהפכה (משה"מ), מאז הקמתם ב-1979 ועד ימינו, הובילו לכך שכיום מדובר באחד מהגופים החזקים והמשפיעים ביותר באיראן. התעצמות זו הציבה את משה"מ בעמדת השפעה ניכרת בכל מוקדי הכוח במדינה וכאחד היסודות המרכזיים עליהם נשען שלטון האייתוללות לשימור יציבותו. בנוסף, במסגרת זו הפכו משה"מ לאחד הגורמים המרכזיים בעיצוב ויישום מדיניות החוץ של איראן ובמאמצי להגביר את השפעתה האזורית.

במסגרת תהליך התפתחות זה התעצם מאוד גם כוחו הצבאי של הארגון, וכיום מדובר בצבא לכל הדבר, הפועל במקביל ובנפרד מצבא איראן הסדיר (מוכר בכינוי ארתש). הזרועות המרכזיות אותן מפעיל משה"מ הם חיל ים, חיל אוויר וחלל, כוחות יבשה, כוחות הבסיג' וכוח קודס. כל אחת מזרועות אלו פועלת באופן עצמאי, עם שדרת פיקוד ומבנה סדור, חלוקה ליחידות, בסיסים, גזרות גיאוגרפיות וכדומה.

למרות העובדה שמבחינה רשמית כפופים משה"מ וצבא איראן למפקד אחד, הרי שעקב מעמדם ותפקידם המיוחד זוכים משה"מ לתקציבי עתק ולהשקעה ניכרת ביחס לצבא איראן. בנוסף, מפקדי משה"מ נמצאים בקשר ישיר עם לשכת המנהיג העליון ופועלים בצורה ממודרת מצבא איראן ויותר זרועות הבטחון במדינה. מצב דומה קיים גם בזרועות המודיעין והביטחון של משה"מ, הפועלים לרוב בצורה ממודרת מיתר קהיליית הבטחון במדינה ומהמוסדות המפקחים עליה.

למעשה, ניתן לומר כי באיראן קיים דפוס פעולה בו מצד אחד ישנה שרשרת פיקוד סדורה, המכילה גופים צבאיים וביטחוניים וכן מוסדות פיקוח, ומאידך ישנו מנגנון מובנה העוקף את שרשרת הפיקוד הנ"ל ומאפשר פיקוח והפעלה ישירה של משה"מ על ידי המנהיג העליון. מצב זה נובע גם ממעמדם ותפקידם המיוחד של משה"מ בשימור המשטר אך גם עקב החשש מהתפתחותם של מוקדי כוח צבאיים וביטחוניים היכולים לאיים על השלטון.

דו"ח זה, המבוסס על מקורות גלויים, מהווה למעשה מבוא לסקירות עתידיות אותן נפרסם על הזרועות הצבאיות של משה"מ לעיל. במסגרת דו"ח זה נסקור את תפיסת הבטחון ומדיניות החוץ של איראן ואת תפקידם של משה"מ ביישומן, נסקור את מבנה פיקוד והשליטה ואת המוסדות המרכזיים במסד הביטחוני של איראן, וכן את ארגוני הבטחון הפועלים במסגרת משה"מ.

הקמה והתפתחות משמרות המהפכה

משמרות המהפכה נוסדו בשנת 1979, מספר חודשים לאחר המהפכה האסלאמית באיראן. הם הוקמו בהוראת מייסד הרפובליקה האסלאמית ח'ומייני ובכנו ככוח עצמאי הנאמן למנהיג העליון, שמטרתו להגן על המשטר וערכי המהפכה ולהוות משקל נגד לצבא, שנתפס בזמנו כנאמן לשאה. תפקיד נוסף שיועד לארגון הוא הפצת האידיאולוגיה, הערכים ורעיונות המהפכה האסלאמית מחוץ לאיראן.

כלומר, כלפי פנים משמשים משה"מ כמעין משמר רפובליקני שתפקידו דיכוי כל התנגדות ואופוזיציה מבית. כלפי חוץ פועל הארגון ככלי לביצוע פעולות חשאיות שנועדו לקדם את האינטרסים של המשטר. בין היתר מדובר על ריגול, טרור וחתרנות, פעולות צבאיות, חימוש ואימון מיליציות הפרוקסי ועוד.

במהלך מלחמת איראן-עיראק (1980-1988), ונוכח האיום המשמעותי, הבינה ההנהגה האיראנית כי יש צורך להרחיב ולחזק את משמרות המהפכה. בתקופת המלחמה הם התפתחו וצמחו בצורה ניכרת, הן מבחינת כוח אדם והן מבחינת יכולות מבצעיות. תחילה, בשנת 1981, סופח הבסיג' לשליטתם ובהמשך, בשנת 1985 הוקמו רשמית זרועות אוויר, ים ויבשה שפעלו בצורה נפרדת ומקבילה לאלו של הצבא האיראני. בשנת 1988 הוקם כוח קודס במטרה לקדם את מדיניות החוץ של איראן, להגן על האינטרסים האזוריים שלה ולהפיץ את האידיאולוגיה וערכי המהפכה האסלאמית מחוץ לאיראן. על פי הערכות שונות, משרתים כיום במשה"מ 140,000-200,000 איש, לא כולל כוחות הבסיג'. הבסיג', המהווה כוח סמי-צבאי שסופח למשה"מ, מורכב ממספר רב של מיליציות עממיות עצמאיות, הפרוסות ברחבי איראן ומגויסות בהתאם לצורך. מספר המשרתים הפוטנציאליים בכוחות אלה מוערך במאות אלפי אנשים.

תהליכי בניין כוח אלה הובילו, למעשה, ליצירת שני כוחות צבאיים נפרדים ומקבילים באיראן: צבא איראן ומשמרות המהפכה. אמנם, מבחינה רשמית הוכפפו שני הצבאות למפקד הכוחות המזוינים של איראן, אך בפועל מקיימים משה"מ קשרים ישירים עם מוקדי כוח מרכזיים במשטר האיראני והם בעלי השפעה חזקה הרבה יותר. קרבה זו נובעת גם, בין היתר, מאחד מסעיפי החוקה של איראן, בה נכתב כי משה"מ כפופים ישירות למנהיג העליון ואליו בלבד. החל משנת 2005, יכולות משה"מ ומעמדם התחזקו עוד יותר, אז הוטל על הארגון לפקח גם על פרויקט הגרעין האיראני ולאבטח את פעילותו.

מעמדם ותפקידם של משה"מ הובילו להבדלים משמעותיים בינם לבין צבא איראן (המוכר בכינוי "ארתש"). בעוד הצבא, שתפקידו העיקרי הוא הגנת גבולותיה של איראן, מחזיק בציווד מיושן יחסית ולא זוכה להשקעה משמעותית, הרי שמשה"מ זוכים לתקציבי עתק. אלה מתבטאים ברמת הציווד ומערכות הנשק, רמת האימונים והפיקוד וכן תשומת הלב הכללית לה זוכים הארגון ואנשיו.

חלוקה תקציבית זו הובילה לכך שבשלושת העשורים האחרונים התאפשר למשה"מ להשקיע את עיקר מאמציהם בפיתוח יכולות סייבר, פיתוח ושיפור של יכולות הטילים וכתבמי"ם, פיתוח של שיטות לוחמה א-סימטריות שונות וכן הקמה ומימון של כוחות פרוקסי שונים.

ההתעצמות הצבאית של משה"מ לוותה גם בתהליך, אשר במסגרתו הפך הארגון לבעל השפעה רבה בתוך איראן. תהליך זה, שבו התבססו אנשי משה"מ ונטמעו בתוך מוסדות המדינה ומעגלי השלטון השונים, הוביל לכך שהארגון הפך לגורם החזק והמשפיע ביותר בתוך איראן מבחינה כלכלית, פוליטית, משפטית וחברתית.

בנוסף, משה"מ הוא הגוף המשפיע ביותר על מדיניות החוץ של איראן ועל יישומה, בין היתר באמצעות שימוש בכוח קודס. הצצה ליחסי כוחות אלה אפשר למצוא בראיון שנתן שר החוץ האיראני לשעבר, ג'וואד זריף, בשנת 2021, במסגרתו אמר שלכוח קודס יש השפעה רבה יותר משלו עצמו על מדיניות החוץ ומדיניות הגרעין של ארצו.

השפעה אדירה זו הושגה בשני אופנים מרכזיים. ראשית, פעילי ומפקדי הארגון התברגו לאורך השנים במערכות המדינה השונות, התקדמו לתפקידים בכירים ודאגו להציב עמיתים ומשרתים לשעבר במשה"מ בעמדות מפתח ובכל דרגי ומערכות השלטון. מגמה זו נתמכה גם על ידי הדרגים הבכירים השמרניים בשלטון האיראני, שהעדיפו לקדם אנשים בעלי תפיסת עולם וערכים זהים להם ולרעיונות המהפכה.

דרך נוספת בה צברו כוח והשפעה היא באמצעות חברת ח'אתם אל-אנביה. חברה זו מהווה, למעשה, ארגון גג עבור רשת ענפה של חברות אזרחיות, לכאורה, העוסקות במגוון רחב של תחומים, אך בפועל משמשות ככיסוי אזרחי לפעילויות משה"מ באיראן ומחוצה לה. התחומים בהם פועלות החברות השונות כוללים תשתיות תחבורה, אנרגיה ותקשורת, בנקאות, משאבי טבע ומכרות, בנייה ונדל"ן, אלקטרוניקה, מפעלי תעשייה, ייצור מזון, חינוך ועוד.

בנוסף לשליטתם בסקטורים שונים בכלכלה האיראנית שולטים משה"מ גם על מספר רב של קרנות, עמותות, מוסדות וארגונים שונים. עמותות וארגונים אלה, המעסיקים עשרות אלפי אנשים, שולטים על מוסדות דת וחינוך, מפעלים, בנקים ומוסדות כלכליים ועוד. אלו מקנים למשה"מ כוח רב ומבטיחים את המשך שליטתם בנעשה באיראן, כמו גם את יציבותם הכלכלית והפוליטית.

רשת מורכבת זו מאפשרת שליטה ופיקוח על סקטורים חשובים בכלכלה ובתעשייה בתוך איראן ומהווה מקור להכנסות עצומות עבור משה"מ, תוך עקיפת סנקציות. בנוסף, היא מאפשרת יצירת קשר קרוב ורציף עם האוכלוסייה, המסייע בקידום אינדוקטרינציה אך גם בפיקוח עליה.

שילוב זה של כוח צבאי גדול לצד השפעה כלכלית, פוליטית וחברתית הפכו את משה"מ לכוח החזק ביותר באיראן, המהווה את אחד מבסיסי המשטר.

תפיסות הביטחון ומדיניות החוץ של איראן ותפקיד משה"מ ביישומן

כמו מדינות רבות אחרות, גם תפיסות הביטחון ומדיניות החוץ של איראן מורכבות ומושפעות מאלמנטים רבים. חלק מאלמנטים אלה משתנים לאורך זמן, בהתאם לנסיבות ולצרכים האיראניים בהווה ובעתיד. מנגד, ישנם יסודות במדיניות החוץ הנותרים קבועים יחסית ומושפעים מתפיסות עולם, ערכים ואירועים היסטוריים שונים.

ככלל, ניתן לומר כי איראן רואה את עצמה כמעצמה אזורית בעלת היסטוריה צבאית ותרבותית ארוכה ומפוארת, ועל כן היא שואפת לשוב למעמד ההגמוני הראוי לה, בעיניה. השקפה זו מגובה גם במניעים דתיים, שכן איראן שואפת להפיץ את מסרי המהפכה האסלאמית במזרח התיכון ובעולם וגם כיוון שהיא רואה עצמה כמגינת השיעים בעולם. היבט נוסף הוא ראייתה של איראן את מדינות האזור, שנוצרו לאחר מלחמות העולם, כתוצר אימפריאליסטי מלאכותי ונעדר יציבות. תפיסה זו מציגה מעין התנשאות כלפי מדינות ערב והערבים, הנתפסים כבעלי לאומיות מלאכותית ותרבות שבטית נחותה.

מנגד, ובמקביל להשקפות אלו, חווה איראן חשש מתמיד מפני התערבות זרה בענייניה ופגיעה בגבולותיה ובמשטרה. חששות אלה נשענים על זיכרון היסטורי הכולל, בין היתר, מאבקים ומלחמות מהעשורים האחרונים מול בריטניה, רוסיה ועיראק, לצד החשש מפני המדינות הסובבות אותה במרחב. כך, למשל, קיימת יריבות בין ערב הסעודית לאיראן, המתבססת על יריבות סונית-שיעית וכן ערבית-פרסית לצד הרצון להוביל את העולם המוסלמי. דוגמה אחרת היא היריבות בין טורקיה לבין איראן על רקע שאיפותיהן להפוך למעצמות אזוריות. יריבות זו מתבטאת, לדוגמה, בתמיכתן של המדינות בצדדים היריבים במלחמה בסוריה וכן במאבק על חבל נגורנו-קרבאך.

עם זאת, התבטאויות של בכירים במשטר האיראני והפעולות בהן נקטה איראן בעשורים האחרונים לא מותירים ספק כי הגורמים העיקריים הנתפסים על ידה כאיום המרכזי על משטרה הן ארה"ב ("השטן הגדול") וישראל (השטן הקטן").

פרט לתהום האידיאולוגית העומדת בבסיס העוינות כלפי ארה"ב יש לזכור גם כי החשש האיראני הבסיסי הועצם מאוד עקב הנוכחות האמריקאית במזה"ת בשני העשורים האחרונים (ועוד קודם לכן במהלך מלחמת המפרץ הראשונה). נוכחות אמריקאית זו הקיפה את איראן ממספר כיוונים - עיראק, אפגניסטן, מדינות המפרץ ועוד. נוכחות זו גם הדגימה את הבדלי העוצמה בין הצדדים ונתפסה כאיום פוטנציאלי קרוב.

לצד השנאה לארה"ב, מייחדת איראן, בתפיסתה את המרחב, מקום מרכזי לישראל. מבחינה פוליטית ומדינית נתפסת ישראל כישות קולוניאלית זרה וכובשת, המהווה שלוחה של האימפריאליזם המערבי של ארה"ב ובריטניה, זאת לצד חוזקה הצבאי, המהווה איום ישיר על איראן ושאיפותיה באזור. העוינות כלפי ישראל מגובה גם במניעים דתיים. אלה נובעים, בין היתר, מהשליטה הישראלית במסגד אל-אקצא וכן מיחסו השלילי של ח'ומייני ליהודים. מכלול סיבות אלה הוביל את איראן לראות בישראל יריב משמעותי המהווה איום על משטר האייתוללות ועל העם האיראני, וכזה שיש להשמידו.

נוכח האיומים השונים פיתחה איראן תפיסת ביטחון הגנתית ברובה, המתבססת בעיקר על אסטרטגיית הרתעה. זו נשענת על מספר רגליים ומטרתה העיקרית היא מניעת מלחמה על אדמת איראן.

ראשית, איראן שמה דגש רב על פיתוח יכולות צבאיות מגוונות. אלה כוללות בניית מערך טילים בליסטיים וכטבמי"ם מייצור עצמי, שימוש בלוחמה ימית א-סימטרית ופיתוח תכנית גרעין צבאית. כל אחת מיכולות אלה נועדה לאפשר לאיראן לפגוע בשכנותיה ובכוחות אויבים המקיפים אותה כמו גם בנתיבי שיט מרכזיים ובמרכזי הפקת גז ונפט, הקריטיים לכלכלה העולמית.

נדבך נוסף הוא שימוש בעוצמה רכה. במסגרת מאמצים אלה התערבה איראן בנעשה במספר מדינות תוך ניסיון לזכות באהדת האוכלוסייה המקומית. התערבות זו נעשית על ידי התבססות אזרחית באמצעות סיוע כלכלי, בניית תשתיות אזרחיות, מתן שירותי דת, חינוך, רווחה ועוד. המטרה המרכזית של פעולות אלה היא יצירת אינדוקטרינציה ואהדה לערכים האיראניים-שיעיים, מתוך רצון לבסס תמיכה אזרחית ופוליטית כלפי איראן. זאת נועדה לאפשר חופש פעולה והתבססות צבאית בהמשך.

נדבך אחר וחשוב מאוד באסטרטגיה האיראנית הוא השימוש בכוחות פרוקסי. כוחות אלה פועלים בזירות שונות, המרוחקות מגבולותיה של איראן, תוך שהם זוכים לתמיכה ומימון איראני מלא. עניין זה משרת מספר מטרות. ראשית, השימוש בכוחות פרוקסי מסייע להגברת כוחה הצבאי והשפעתה של איראן במרחב תוך יצירת מרחב חיץ הרתעתי. כוחות הפרוקסי מעבירים את הלחימה לגבולות האויב ומרחיקים, בפועל, את האיומים מגבולות איראן. בנוסף, שימוש בכוחות פרוקסי מאפשר שמירה על עמימות ויכולת הכחשה מצד איראן וכן הימנעות מאובדן חיי אדם איראניים.

למעשה, באמצעות התערבותה בזירות שונות במזרח התיכון ומחוצה לו מבקשת איראן ליצור מרחב המהווה עבודה עומק אסטרטגי, בו ישנם כוחות או מדינות הנתונות להשפעתה או, לכל הפחות, מזדהות עם ערכיה. הסכסוכים והמלחמות בעיראק, תימן, סוריה ולבנון הם דוגמאות ברורות להתערבות האיראנית, ולשימוש בכל האמצעים הנ"ל.

תפקידם של משה"מ בכל האמור לעיל הוא קריטי. למעשה, אפשר לומר כי הם הזרוע המבצעת של ההנהגה בטהרן. עניין זה נכון בכל הקשור להוצאה לפועל של מדיניות החוץ של איראן, בייחוד בנוגע לפעילותה החתרנית, וכן בכל הקשור לחיזוק היכולות הפנימיות, כלומר מערך הטילים, הכטב"מים ותוכנית הגרעין הצבאית. משה"מ בנו את תוכניות הטילים האיראניות ואת תעשיית הכטבמי"ם והם האחראיים על התקדמותם הרציפה לאורך השנים. בנוסף, גם הוצאתה לפועל ופיתוחה של תכנית הגרעין הצבאית האיראנית- על שלל מורכבויותיה- הייתה ועודנה באחריות משה"מ.

משה"מ היו בעלי תפקיד מרכזי גם בכל הקשור להתערבותה של איראן בסכסוכים אזוריים ובמלחמות ברחבי המזרח התיכון. ההתערבות האיראנית בנעשה בעיראק, תימן, סוריה, לבנון, סודן ועוד, הובלה על ידי משה"מ, ובייחוד על ידי כוח קודס והעומדים בראשו.

עם זאת, חשוב לציין כי משה"מ לא הגבילו את פעילותם לזירה האזורית בלבד. אנשי כוח קודס ויחידות נוספות פועלים לחזק את אחיזתה של איראן באזורים נוספים בעולם, ביניהם אפריקה, אסיה ודרום אמריקה. דרכי הפעולה האיראניות מגוונות וכוללות, בין היתר, הקמת מיליציות מקומיות ותמיכה בהן, הקמת מיזמים פליליים, פעילות בתווך האזרחי באמצעות הקמת מוסדות חינוך ועמותות, שיקום ובניית תשתיות ובעיקר על ידי הזרמת כסף רב לזירות אלה.

מבנה הפיקוד והשליטה בכוחות המזוינים ומיקום משה"מ בהם

מבנה הפיקוד והשליטה באיראן מציג מודל לא רגיל ביחס למוכר לנו ממדינות מערביות. מבנה זה נובע מכך שאיראן היא מדינה בעלת שלטון אוטוריטרי-תיאוקרטי, בעל מאפייני ייצוג מוגבלים. בניגוד למבנה המוכר לנו, המכיל גוף נבחר, זרועות מבצעות ורשות שופטת, באיראן קיימים מוסדות וגופים נוספים הממונים והפועלים מטעם המנהיג העליון. למעשה, אפשר לומר כי לאיראן שתי "זרועות" שלטון- אחת רפובליקנית נבחרת והשנייה מהפכנית שאינה נבחרת. לצד מוסדות כמו הנשיאות והפרלמנט (המג'לס), המייצגים את הפן הייצוגי הנבחר, קיימים מוסדות ובעלי תפקידים הממונים על ידי המנהיג העליון. אלה כוללים, בין השאר, את מועצת שומרי החוקה, המועצה לקביעת האינטרס, ראשי מערכת המשפט וכמובן כל ראשי המערכת הביטחונית. בנוסף לכך חשוב לזכור כי בראש מבנה השלטון באיראן עומד המנהיג העליון, המהווה את הסמכות הסופית, האחרונה והקובעת בכל תחום.

מבנה שלטוני מיוחד זה משפיע גם על השליטה והפיקוד בכל הנוגע לכוחות המזוינים במדינה. בעוד שקיימת שרשרת פיקוד רשמית וישירה, כמו במרבית המדינות, הרי שסמכותו העליונה של המנהיג העליון, מאפשרת מנגנון "עוקף בירוקרטיה", במסגרתו הוא יכול לפקד בצורה ישירה על כל אדם, גוף או ארגון באיראן. בנוסף, כאמור, עקב החשש המתמיד ליציבות המשטר, דאג השלטון לחזק ולפתח את משה"מ, כדי שישימשו כמשענתו העיקרית. כך, למשל, ולמרות שמבחינה רשמית כפופים משמרות המהפכה למפקד הכוחות המזוינים, הרי שבפועל לא פעם מתבצעות פעולותיהם בצורה ממודרת, תוך קבלת פקודות ישירות ממשד המנהיג העליון. גורמים אלה יוצרים מנגנון שליטה מורכב בו קיים, לכאורה, מצב מובנה של עקיפת סמכות מחד, לצד דיווח וכפיפות למספר גורמים במקביל, מאידך.

בנוסף, תהליך התפתחותם של משה"מ, לצד תפקידם הייחודי בשימור המשטר, הובילו לכך שהיקף שליטתם חורגת בהרבה מעבר להיבט הצבאי. כאמור, משה"מ חולשים כיום על רשת מסועפת של זרועות, ארגונים ומוסדות הפועלים תחת חסות הארגון, ואינם צבאיים בהכרח. אלה כוללים, למשל, אוניברסיטאות, מוסדות דת, מרכזי מחקר, חברות, עמותות וארגונים אזרחיים ועוד, שתפקידם לתמוך בהשגת מטרות הארגון ובחיזוקו.

לשכת המנהיג העליון

המפקד העליון של הכוחות המזוינים של איראן, ובכלל זה של משמרות המהפכה, הוא המנהיג העליון של איראן. המנהיג העליון הוא בעל הסמכות למנות את מפקד משה"מ ושאר בעלי התפקידים הבכירים באיראן והוא הסמכות הפורמלית הקובעת והסופית בכל נושא.

תחת לשכת המנהיג העליון פועלים משרדים וארגונים שונים שתפקידם לפקח על כלל מנגנוני השלטון, ובכלל זה על משה"מ. למעשה, מדובר, במנגנון גדול ומורכב בפני עצמו הכולל, בין היתר, מנגנון תיאום צבאי, משרד לעניינים פוליטיים ואידיאולוגיים, משרדי מודיעין, משרדי מחקר ותכנון, מוסדות דת, חינוך ועוד.

המועצה העליונה לביטחון לאומי

המועצה העליונה לביטחון לאומי היא הגוף הבכיר ביותר באיראן העוסק בקביעת מדיניות בתחומי בטחון, מודיעין ויחסי חוץ וסמכותה שניה רק לזו של המנהיג העליון. יו"ר המועצה הוא נשיא איראן, והחלטותיה מועברות לאישור רשמי של המנהיג העליון. עם זאת, מבחינה רשמית היא נחשבת כגוף מייעץ והיא נעדרת יכולות פיקוד ושליטה.

22 החברים הקבועים במועצה הם, למעשה, ראשי המשטר וביניהם סגן הנשיא, מפקד הכוחות המזוינים, מפקדי הצבא ומשה"מ, ראש הוועדה לאנרגיה אטומית, ראשי מערכת המשפט, שרי החוץ, האנרגיה, האוצר, הפנים, המודיעין ועוד.

בתמונה: עלי אכבר אחמדיאן

בנוסף לבעלי תפקידים אלה ישנם שני חברי מועצה הממונים מטעם המנהיג העליון של איראן, כאשר אחד מהם מכהן בדרך כלל כמזכיר המועצה וכנשיאה הרשמי. מזכיר המועצה העליונה כיום הוא עלי אכבר אחמדיאן, שמונה לתפקידו בשנת 2023 וכיהן קודם לכן בשלל תפקידים במשה"מ.

בתמונה: סמל המועצה לתיאום מודיעין

לצד המועצה העליונה לביטחון לאומי הוקם גוף תיאום בשם המועצה לתיאום מודיעין. המועצה, הנמצאת באחריות השר לענייני מודיעין וביטחון, נועדה לשמש כגוף תיאום בין המועצה העליונה לביטחון לאומי לגופי המודיעין במדינה. מועצה זו מהווה בפועל ארגון גג ל-16 ארגוני המודיעין והביטחון הפועלים באיראן. כך, למשל, תחת משה"מ פועלים לפחות ארבעה ארגונים מודיעין וביטחון, פרט למנגנוני המודיעין הפועלים בכל אחת מהזרועות הצבאיות. יו"ר המועצה בשנים האחרונות הוא אסמאעיל חטיב.

פיקוד הכוחות המזוינים

פיקוד הכוחות המזוינים הוא הגוף הצבאי הבכיר ביותר באיראן. הוא מפקח באופן רשמי על פעילות הצבא, משה"מ, המשטרה וגופי אכיפת חוק נוספים ומייעץ למנהיג העליון בנושאים צבאיים. גוף זה מקבל את הוראותיו מהמנהיג העליון ומתרגם אותן למדיניות ולאסטרטגיה של הכוחות המזוינים. בנוסף הוא אחראי על התיאום בין הגופים ברמה האסטרטגית וכן על ציודם, כשירותם המבצעית וחינוכם האידיאולוגי. עם זאת, חשוב לציין כי גוף זה אינו חלק משרשרת הפיקוד הרשמית ואינו עוסק בתכנון מבצעי או בתיאום והפעלת כוחות ברמה אופרטיבית.

מפקד הכוחות המזוינים של איראן, מאז 2016, הוא מוחמד חוסיין באגרי, שבעברו מילא שורת תפקידים בכירים במסגרת משה"מ.

בתמונות: מימין - סמל פיקוד הכוחות המזויניים (AFGS), משמאל - מוחמד חוסיין באגרי.

מפקדת התיאום - ח'אתם אל-אנביה

מפקדה זו היא הגוף האחראי לכל נושא התכנון והתיאום המבצעי בין הכוחות המזוינים באיראן ועל הפעלתם האופרטיבית. עד לשנת 2016 הייתה מפקדת ח'אתם אל-אנביה חלק מפיקוד הכוחות המזוינים, אך בעקבות שינויים מבניים הופרדה ממנה והפכה לגוף עצמאי, האחראי על הכוחות המזוינים מבחינה מבצעית. מאז שנת 2016 עומד בראש מפקדה זו ע'ולאם עלי ראשיד, שכיהן קודם לכן כסגן מפקד הכוחות המזוינים.

בתמונה: ע'ולאם עלי ראשיד – ראש מפקדת ח'אתם אלנביא.

התיאום בין הכוחות השונים נעשה באמצעות מפקדות אזוריות ונושאות, המדווחות למפקדה הראשית. לדוגמא, באזור מיצרי הורמוז ישנה מפקדה של ח'אתם אל-אנביה הפועלת מול כלל כוחות חיל הים של משה"מ במפרץ הפרסי ולצידה מפקדת ח'אתם אל-אנביה הפועלת מול כוחות חיל הים של הצבא, הפועלים לרוב באזור מפרץ עומאן. בנוסף, תחת ח'אתם אל-אנביא פועלים גם גופי מחקר, פיתוח והצטיידות עצמאיים וכן מפעלים, אוניברסיטאות ועוד.

פיקוד משמרות המהפכה

למרות העובדה כי משה"מ החלו את דרכם כארגון בעל אופי צבאי, הרי שעץ המבנה של הארגון כיום אינו היררכי קלאסי והוא מורכב ומסועף מאוד. למצב זה מספר גורמים שהוזכרו קודם לכן, ביניהם אופן התפתחותו, חשיבותו לשימור המשטר והיקף השליטה הרחבה שלו, הכוללת זרועות אזרחיות רבות מאוד.

מפקד משה"מ כיום הוא חוסיין סלאמי. הוא מונה לתפקידו בשנת 2019, לאחר שכיהן כסגן מפקד משה"מ מאז שנת 2009. בדומה לרבים מבכירי המשטר בטהרן, גם עליו הושטו סנקציות מערביות.

סלאמי נולד בשנת 1960 בכפר ונשאן, הסמוך לאיספהאן. הוא התגייס למשה"מ בשנת 1980, זמן קצר לאחר פרוץ מלחמת איראן-עיראק, ולחם במהלכה בשורות הארגון. לאורך השנים מילא שורת תפקידים בכירים, ובין היתר כיהן כמפקד דיוויזיות 25 ו-14 בכוחות הקרקע, כמפקד בשורות חיל הים וכן כמפקד חיל האוויר בשנים 2006-2009.

בתמונה: חוסיין סלאמי – מפקד משה"מ

סלאמי, הנחשב מקורב למחנה השמרני באיראן, ידוע בעמדותיו הקיצוניות ביחס לארה"ב ולישראל ובנאמנותו לערכי המהפכה האסלאמית ומנהיגה. בנוסף, הוא תומך בפעולותיה של איראן להגברת כוחה ולקידום האינטרסים שלה במזרח התיכון באמצעות כוחות פרוקסי ובזכותה להמשיך את פיתוח תכנית הגרעין ויכולות הטילים שלה.

הסגן של סלאמי הוא עלי פדאווי, שמונה לתפקידו במאי 2019. פדאווי, נולד בשנת 1961 בעיר ארדסטאן הסמוכה לאיספהאן, ובדומה לסלאמי התגייס למשה"מ במהלך מלחמת איראן-עיראק ולחם בשורות הארגון. לאורך הקריירה שירת פדאווי בתפקידים שונים בחיל הים של משה"מ, ביניהם מפקד אגף המודיעין בחיל ומפקד האזור הימי הראשון, האחראי על מיצר הורמוז. בשנת 2010 מונה למפקד חיל הים. תחת פיקודו שבו כוחות משה"מ עשרה מלחים אמריקאים בשנת 2016.

בתמונה: עלי פדאווי (משמאל) ומחמד רזא נאקדי (מימין).

בדומה לבכירים נוספים במשה"מ, גם פדאווי מצדד בנקיטת קו נוקשה כנגד המערב בכל הקשור למשא ומתן סביב פיתוח יכולותיה הצבאיות והגרעיניות של איראן. בהקשר זה ביקר לא פעם פוליטיקאים איראניים שתמכו בניהול שיחות עם ארה"ב והמערב בנושאים אלה.

לצד תפקיד סגן מפקד משה"מ, קיים גם תפקיד של סגן נוסף לענייני תיאום. בתפקיד זה, שאויש לראשונה בשנת 2007, מכהן כיום מחמד רזא נאקדי. תחת אחריותו נמצאים, בין היתר, תחומי האימונים, מודיעין, אינדוקטרינציה פוליטית ודתית, יחסי ציבור, תכנון ועוד.

משרד נציג המנהיג העליון

משרד נציג המנהיג העליון הוא אחת הזרועות הרשמיות של משה"מ והוא בעל השפעה רבה על קבלת ההחלטות בארגון. עם זאת, למרות שאנשיו פועלים לצד שרשרת הפיקוד הרגילה של משה"מ, הם אינם כפופים לה ישירות. נציגי זרוע זו פועלים בכל יחידות משה"מ כאנשי קשר (POC) ודיווחיהם מועברים למשרד המנהיג העליון וממנו הם מקבלים הוראות.

תפקידו הרשמי של משרד זה הוא פיקוח וליווי פעילות משה"מ בשגרה ובחירום על מנת לוודא שהיא נעשית בהתאם לחוקי הדת ולמדיניות המנהיג העליון. בין היתר עוסקים נציגי פיקוח על מינויים ופיטורים של בעלי תפקידים והם בעלי הסמכות בכל הנוגע להכשרה הדתית והאידיאולוגית של המשרתים במשה"מ. בנוסף לכך, מפקד מערך זה אחראי על המחלקה הפוליטית ומחלקות יחסי הציבור והוא משמש כאחד הנציגים במועצה הצבאית העליונה של משה"מ.

כמו לזרועות אחרות במשה"מ, גם לזרוע זו ישנה מפקדה מרכזית ותחתיה פועלות מחלקות שונות. בין היתר אפשר לציין את המחלקה להכשרה אידיאולוגית, מחלקת תיאום, משאבי אנוש, תכנון ותקצוב, מחלקת מחקר דתית ועוד.

חברת ח'אתם אל-אנביה לשיקום ובנייה

חברת חאתם אל-אנביה לשיקום ובנייה (מוכרת גם כ-GHORB) היא חברת אחזקות ענקית הנשלטת על ידי משמרות המהפכה. חברה זו מהווה, למעשה, ארגון גג תחתיו פועלות מאות חברות, המשמשות כזרוע ההנדסית והביצועית של המשטר והיא נחשבת זרוע כלכלית חשובה ומרכזית עבורו. החברות פועלות בתחומי תכנון, בנייה והנדסה, הן בפרויקטים צבאיים והן בפרויקטים אזרחיים.

בהיבט הצבאי מעורבת החברה, בין היתר, בפרויקט הגרעין, תוכנית הטילים, מפעלי נשק, בניית בסיסים ותשתיות צבאיות וכן במכוני מחקר. בהיבט האזרחי עוסקת החברה בהקמת תשתיות, כבישים, תעופה, נמלים, אנרגיה, הפעלת מכרות, פיתוח שדות נפט וגז, הקמת מפעלי תעשייה ורשתות תקשורת, פרויקטים של חינוך, חקלאות ועוד.

פעילות ענפה זו הובילה לכך שחברת ח'אתם אל-אנביה הפכה, במהלך העשורים האחרונים, לזרוע התכנון, הבנייה והביצוע המרכזית של המשטר, ומספר המועסקים בה מוערך ב-40,000-30,000 איש.

מבחינה רשמית כפופה ח'אתם אל-אנביה למפקד משה"מ, הממנה תחתיו סגן המשמש האחראי לפעילות החברה ולשליטה בה ומשמש שמפקדה בפועל. האדם שעומד בראש האימפריה הכלכלית של ח'אתם אל-אנביה הוא עבדולחא עבד, שעד למינוי לתפקיד במאי 2023 שימש כגנרל במשה"מ.

בתמונה: עבדולחא אחמד ראש חברת ח'אתם אל-אנביה לשיקום ובנייה.

מבנה השליטה של ח'אתם אל-אנביה והחברות הפועלות תחתיה סבוך ומורכב וישנו קושי במיפוי הבעלויות והקשרים בין החברות. מצב זה אינו מקרי ומטרתו להקשות על גופי ביון ואכיפה חיצוניים לזהות את מערך השליטה ובעלי התפקידים המרכזיים בחברות ולהטיל עליהם סנקציות. חברות רבות תחת ח'אתם אל-אנביה, מפעילות בעצמן רשת של חברות-בת וחברות קש, שהשליטה עליהן לא תמיד ברורה. בנוסף, בסיסן של חלק מהחברות נמצא מחוץ לאיראן והן אינן מקושרות בצורה ישירה לארגון הגג או לדמויות בולטות במשה"מ.

ח'אתם אל-אנביה החלה להתפתח במהלך מלחמת איראן-עיראק ועיקר פעילותה התרכזה במשור הצבאי. לאחר המלחמה, ועקב הצורך בשיקום איראן, התרחבה פעילותה גם לתחומים אזרחיים, תוך שהיא נשענת על הצורך בשיקום המדינה מחד ועל התחזקות משה"מ בתקופה זו מאידך. החברה קיבלה דחיפה משמעותית נוספת בזמן כהונתו של מחמוד אחמדינג'אד כנשיא איראן (2005-2013), שהעביר לידיה מכרזים ממשלתיים רבים מאוד. אלה העמיקו את אחיזת משה"מ בכלכלה האיראנית והגבירו את כוחם הפוליטי.

למרות שבסיסה של ח'אתם אל-אנביה נמצא באיראן, פעילותה אינה מוגבלת לתחומי איראן בלבד. היא פועלת בכל רחבי העולם בפרויקטים רבים, בין היתר במזה"ת, אפריקה, מרכז ודרום אמריקה ואסיה.

במזה"ת, ובייחוד במדינות בהן המעורבות האיראנית גדולה כמו עיראק, סוריה, לבנון ותימן, מעורבת החברה בהקמת בסיסים ותשתיות צבאיות, בבניית מסילות רכבת, כבישים ומנהרות, בהקמת מפעלים ופרויקטים חקלאיים, בפרויקטים של בניית בנייני מגורים וכו'. כך, למשל, חלק ניכר מהבסיסים הצבאיים שהוקמו במזרח סוריה נבנו בעזרת חברת ח'אתם אל-אנביה. בדמשק, חלב, חומס ואזור החוף של סוריה, מעורבת החברה בצורה נרחבת ביותר בשיקום תשתיות, מבנים ומפעלים, וזאת במיוחד לאחר רעידת האדמה שהתרחשה בצפון מערב סוריה בתחילת 2023. פרויקטים אחרים במזה"ת כוללים שיקום ושימור של אתרי דת, הקמת בתי ספר וכן הקמה של מתקני טיהור שפכים ותשתיות למי שתיה.

באזורים אחרים בהם איראן מעוניינת לבסס את פעילותה משתמשת טהרן ביכולות החברה על מנת לקדם ולפתח פרויקטים של תשתיות אזרחיות. אלה כוללים הקמת סכרים, הנגשת מקורות שתייה, סלילת כבישים, הקמת נמלים ועוד. זאת מתוך רצון לצבור תמיכה מצד האוכלוסייה והשלטונות, על מנת שיסייעו להתבססות איראנית עתידית. בין היתר בנתה איראן בשנים האחרונות סכרים ותחנות כוח הידרואלקטריות בקירגיזסטן, ארמניה, אזרבייג'ן וטג'יקיסטן וסייעה במימון, תכנון וייעוץ בפרויקטים דומים בניקרגואה ואקוודור. דוגמה נוספת היא מעורבות החברה בייצור ספינות משא ומכליות נפט עבור וונצואלה (בת ברית מרכזית של איראן במרכז אמריקה).

היבט אחר של פעילויות אלה הוא השימוש שנעשה בהן על ידי איראן ככיסוי להחדרת אנשי משה"מ לצורך להקמת תשתיות ריגול וטרור או כאמצעי לרכישת טכנולוגיות ורכיבים קריטיים לתוכניות הגרעין והטילים שלה. דוגמאות לפעילויות אלה אפשר למצוא [במאמר שפרסמנו העוסק בחדירה האיראנית לשוק התקשורת בסוריה](#).

ההון הכולל של ח'אתם אל-אנביה מוערך בכ-250 מיליארד דולר ועל פי הערכות שונות היא שולטת בכ-30% לפחות מכלכלת איראן. ארגון עצום זה מהווה מקור הכנסה חשוב ביותר עבור משה"מ והמשטר באיראן, בין היתר כיוון שהוא מאפשר הזרמה עצמאית של מטבע זר, תוך עקיפת הסנקציות המוטלות על איראן ותוך שימוש בחברות אזרחיות לכאורה. אולם, יש לזכור כי לצד היתרון הכלכלי הברור, משמשת השליטה בח'אתם אל-אנביה גם ככלי מרכזי בחיזוק שליטת משה"מ בכלכלה, בפוליטיקה ובחברה האיראנית, ובכך ממצבת ומחזקת את מעמדם הפנימי למול השלטון.

שירותי המודיעין והביטחון של משה"מ

חששו המתמיד של המשטר בטהרן ליציבותו, לצד יריבויות ומאבקי כוחות פנימיים רבים, הובילו ליצירתה של מערכת מסועפת של ארגוני מודיעין וביטחון באיראן. מערכת זו מתאפיינת לא פעם בכפילויות, יריבויות ותחומי אחריות חופפים. כך, למשל, בעוד משרד המודיעין כפוף לשר המודיעין ולנשיא, ארגון המודיעין של משה"מ, הפועל במקביל אליו, כפוף למשרד המנהיג העליון. מנגנון זה נבנה בכוננת מכוון תחת בעקרון של "הפרד ומשול" מתוך רצון למנוע התפתחות של מוקדי כוח היכולים לאיים על המשטר.

נכון להיום פועלים תחת משה"מ ארבעה ארגוני מודיעין עיקריים, לצד מספר ארגוני אבטחה וביטחון. פעילותם פרוסה על פני מגוון תחומים גדול ושליטתם והשפעתם רחבים מאוד.

ארגון המודיעין של משה"מ

ארגון המודיעין של משה"מ, הפועל בתצורתו הנוכחית מאז שנת 2009, הפך בשנים האחרונות למנגנון המודיעין המרכזי והחשוב ביותר עבור המשטר האיראני. הארגון כפוף למשרד המנהיג העליון ופעילותו אינה נתונה לפיקוח הממשלה והנשיא. [מאז יוני 2022 עומד בראש הארגון מחמד כט'אמי](#) וסגנו הוא, ככל הנראה, מחמד מהדי סיארי.

בתמונה: מחמד מהדי סיארי

התחזקותו של ארגון המודיעין של משה"מ באה על חשבוננו של מיניסטרוני המודיעין, ארגון המודיעין המרכזי הנוסף של איראן, הכפוף לשר המודיעין ולנשיא. שני הארגונים מתחרים על הבכורה בכל הקשור להשפעה, יוקרה, משאבים ותחומי אחריות, אך סדרת כישלונות מבצעיים ומאבקי כוח פוליטיים הביאו, כאמור, להתחזקות ארגון המודיעין של משה"מ.

פעילות הארגון מתבצעת אמנם גם מחוץ לאיראן, אך חלק ניכר ממנה מתבצע בתוך המדינה, במטרה להבטיח את יציבות המשטר. הפעילות בתוך איראן מתבצעת באמצעות מרכזים אזוריים הפזורים ב-31 מחוזות, אשר מדווחים על פעילותם למפקדה המרכזית בטהרן. לאורך השנים התרבו תחומי אחריות של הארגון והדבר מתבטא במשימותיו:

-סיכול פעולות טרור על אדמת איראן מצד ארגוני טרור, ארגוני אופוזיציה וארגוני ביון זרים, זאת לצד מניעת ריגול ופגיעה במטרות איראניות בחו"ל.

-דיכוי מחאות והפגנות, סיכול חתרנות פוליטית ודיכוי מתנגדי משטר מבית ומחוץ. במסגרת זו פועל הארגון כנגד גולים איראניים במערב וכנגד ארגונים הפועלים בתוך איראן, כדוגמת מוג'הידין חלק (MEK). בהקשר זה יש לציין כי לארגון המודיעין שליטה על מספר אגפים בכלא אווין וכן על מתקני מעצר ובתי כלא נוספים ברחבי איראן, בהם מוחזקים ונחקרים מתנגדי משטר, אסירים פוליטיים, חשודים בריגול, איראנים בעלי אזרחות כפולה, אזרחים זרים וכדומה.

-איסוף מודיעין צבאי לטובת תמיכה בפעילויות משה"מ בזירות שונות. פעילות זו מתבצעת באמצעים מגוונים ותוך שימוש גם בכוחות פרוקסי שונים הקשורים לאיראן.

מאבק בחדירה של השפעה וערכים מערביים, פעילות נגד מיעוטים בדלניים וכנגד פגיעה בערכי הדת והמוסר. גם במקרה זה עושה הארגון שימוש ביכולות ניטור הרשת שלו על מנת לזהות אתרים "בעייתיים" וגורמים מסיתים.

מאבק בשחיתות ציבורית, הלבנת הון, הברחות ופעילות ארגוני פשע.

בתמונה: ג'וואד ע'פארי

לצד כל הפעילויות הללו, בשנים האחרונות הגביר הארגון את פעילותו מחוץ למדינה, והוא פועל במקביל לכוח קודס ולמיניסטריון המודיעין. פעילויות הארגון מחוץ לגבולות איראן נעשות באמצעות יחידות ייעודיות הפועלות תחת כיסוי, פעמים רבות מתוך שגרירויות ומרכזי תרבות או בכסות של פעילות עסקית.

אחת היחידות הבולטות בהקשר זה היא יחידה 4000, בראשה עומד ככל הנראה ג'וואד ע'פארי, שבתפקידו הקודם כיהן כמפקד כוח קודס בסוריה. יחידה זו אחראית על הוצאה לפועל של מבצעים מיוחדים כגון פיגועים, התנקשויות, וחטיפות מחוץ לגבולות איראן ואנשיה היו מעורבים, בין היתר, בניסיונות לפגוע בישראלים ביוון, קפריסין, תאילנד, גיאורגיה ועוד. יחידה מרכזית נוספת היא יחידה 800, האחראית על איסוף מודיעין מחוץ לגבולות איראן, ותפקידה לתמוך ולאפשר את פעילות היחידות המבצעות.

התחזקותו של הארגון בשני העשורים האחרונים, שהייתה חלק מההתעצמות הכוללת של משה"מ בתוך איראן, נבעה בחלקה ממאבקים בצמרת המערכת הפוליטית באיראן אך היא גם תולדה של תפקיד המיוחד בשמירת יציבות השלטון. עניין זה בולט במיוחד נוכח הלחץ שהופעל על המשטר על ידי המערב וכן למול לחצים ומחאות מבית.

בין היתר היה לארגון תפקיד מרכזי בדיכוי מחאות הסטודנטים במדינה ב-1997, בדיכוי מחאות התנועה הירוקה ב-2009, בבלימת גלי ההפגנות בשנים 2017-2019 ובהתמודדות מול "מחאת החיג'אב" האחרונה.

היחידה לאבטחת מודיעין- יחידה 1500

היחידה, שנוסדה בשנת 1997, אחראית על מספר תחומים עיקריים, ובראשם אבטחת מידע וסיכול ריגול בשורות משה"מ. במסגרת פעילותה אחראית היחידה לסיכול חדירת ארגוני ביון ומתנגדי משטר לשורות משה"מ ולמניעת דליפת מידע סודי. תפקיד חשוב נוסף הוא פיקוח פוליטי, ערכי ואידיאולוגי על חברי משה"מ והבטחת נאמנותם.

לאורך העשור השני של שנות ה-2000 נוספו ליחידה תחומי אחריות נוספים, אבטחתיים בעיקרם, בעקבות מהלכי ארגון מחדש שבוצעו במערכי המודיעין של משה"מ. בין היתר הופקדה היחידה על אבטחת מטוסים, שדות תעופה ומתקנים רגישים וכן על אבטחת בעלי תפקידים במשה"מ ובמשטר.

בתמונה: מג'יד חאדמי

בראש היחידה עומד מג'יד חאדמי שנכנס לתפקידו במחצית שנת 2022, במקום מחמד כאטמ'י. סגנו הוא רוח'אללה בזקאנדי. חשוב לציין כי היחידה פועלת אמנם במסגרת משה"מ אך עקב תחומי פעילותה הרגישים מדווחים מפקדיה לא פעם ישירות ללשכת המנהיג העליון.

פיקוד הגנת הסייבר

תפקיד פיקוד הגנת הסייבר הוא ניטור תעבורת הרשת באיראן והגנת מערכות מידע ומחשוב מפני תקיפות סייבר. בין היתר הוא אחראי על איתור פעילות של מתנגדי משטר ברשת, מצנזר תכנים הנוגדים את ערכי הדת והמוסר וכן פועל לסיכול טרור, חתרנות, ריגול ופשיעה מאורגנת המתבצעים באמצעות האינטרנט.

הפיקוד, שהוקם והתעצב במהלך 15 השנים האחרונות, משתף פעולה עם ארגוני מודיעין אחרים, ובייחוד עם ארגון המודיעין של משה"מ ועם רשויות המשפט. כך, למשל, במהלך גלי המחאה בשנת 2009, וכן במחאות 2017-2019 ובמחאות החיג'אב, האט הפיקוד את האינטרנט בחלקים במדינה, צנזר אתרים ואיתר דמויות מרכזיות שהובילו את ההפגנות. במקרה אחר, במהלך שנת 2016, ניהל הפיקוד מבצע במהלכו נעצרו כמה מאות משתמשי רשתות חברתיות שהפיצו תכנים "וולגריים", "לא הולמים", "מושחתים" וכאלה "המעליבים את הדת".

לצד יכולות אלה מחזיק הפיקוד גם ביכולות סייבר התקפיות. אלה כוללות פריצה לרשתות ולמחשבים, השתלת תוכנות זדוניות ותוכנות רוגלה, יכולות שיבוש ועוד, אשר מופעלות כנגד אויבי המשטר ובמסגרת מבצעים להשגת מודיעין.

יחידת עוע'אב 2

יחידה זו הוקמה בשנת 2005 במטרה להגן על פרויקט הגרעין האיראני. בין משימותיה אפשר לציין מניעת חבלה במתקני הפרויקט ופגיעה בבעלי התפקידים בו, אבטחת שרשרת האספקה וכן סיכול פעולות ריגול ותקיפות סייבר. בנוסף עוסקת היחידה בהסתרת אתרים ובעלי תפקידים, בין היתר באמצעות שימוש בהונאה, מידור ולוחמת מידע. יחידה זו אמנם כפופה למשה"מ אך ככל הנראה מדווחת על פעילותה גם למשרד המודיעין, הכפוף לנשיא איראן.

פעולות חבלה במתקני הגרעין וחסוילים של מדענים ובכירים הביאו להגדלת כוח האדם ביחידה לאורך השנים ולפי הערכות שונות משרתים בה כיום למעלה מ-10,000 איש. עם זאת, מדובר בהערכות בלבד כיוון שאין מידע זמין רב לגבי יחידה זו.

IRANIAN ARMED FORCES CHAIN OF COMMAND

<https://www.britannica.com/topic/Islamic-Revolutionary-Guard-Corps>

<https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA516529.pdf>

<https://www.counterextremism.com/threat/irgc-islamic-revolutionary-guard-corps>

https://www.dni.gov/nctc/ftos/irgc_fto.html

https://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20468/iran_0307_333501655.pdf

<https://iranwire.com/en/features/65735>

<https://www.counterextremism.com/extremists/hossein-salami>

<https://iranwire.com/en/features/65746>

<https://www.unitedagainstnucleariran.com/hossein-salami>

<https://www.terrorism-info.org.il/en/hossein-salami-new-commander-iranian-revolutionary-guards-corps>

<https://www.unitedagainstnucleariran.com/government-institution/supreme-national-security-council-snsc>

<https://iranwire.com/en/features/66030>

<https://iranprimer.usip.org/blog/2023/apr/05/profiles-iran%E2%80%99s-intelligence-agencies#IRGC-IO>

<http://www.esisc.org/upload/The%20Risk%20of%20Terrorist%20Actions%20and%20Intelligence%20Operations%20of%20the%20Iranian%20%E2>

https://www.terrorism-info.org.il/app/uploads/2020/11/H_269_20.pdf

<https://irp.fas.org/world/iran/mois-loc.pdf>

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/08850607.2019.1565274?needAccess=true&role=button>

<https://www.unitedagainstnucleariran.com/irans-malign-intelligence-activities>

<https://iranprimer.usip.org/blog/2023/apr/05/profiles-iran%E2%80%99s-intelligence-agencies#Oghab-2>

<https://www.iranwatch.org/iranian-entities/khatam-al-anbiya-construction-headquarters-kaa>

https://www.unitedagainstnucleariran.com/sites/default/files/expansion/Iran%27s%20Ideological%20Expansion%20Final%20Report_6.6.23_JC.pdf

<https://www.aei.org/articles/irans-dam-diplomacy>

<https://iranwire.com/en/features/65741>

https://www.dia.mil/Portals/110/Images/News/Military Powers Publications/Iran Military Power_LR.pdf

<https://www.unitedagainstnucleariran.com/government-institution/armed-forces-general-staff-and-khatam-al-anbiya-central-headquarters>

<https://www.criticalthreats.org/analysis/a-new-era-for-irans-military-leadership>

https://www.criticalthreats.org/wpcontent/uploads/2016/07/pdf_uploadanalysisThe_IRGC_Comm_and_Network-1.pdf

<https://navalpost.com/understanding-irans-naval-forces-irin-irgcn>

<https://www.ncr-iran.org/en/news/inside-irans-army-of-terror-and-oppression-revolutionary-guards-irgc-part-2>

<http://www.irdiplomacy.ir/fa/news/1921668/>

<https://www.iranintl.com/en/202206273829>

<https://www.inss.org.il/he/wpcontent/uploads/sites/2/systemfiles/.pdf>

<https://www.inss.org.il/publication/involvement-revolutionary-guards-iranian-infrastructure-development-projects>

<https://www.iranintl.com/en/202206243080>

<https://rasanah-iiis.org/english/monitoring-and-translation/articles/irans-intelligence-shake-up-points-to-security-failure-and-massive-corruption>

<https://www.bbc.com/persian/iran-38452352>

https://pakistan.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_pf/features/2022/07/05/feature-01

<https://www.gfatf.org/archives/irgc-intelligence-organization>

<https://www.gfatf.org/archives/islamic-revolutionary-guard-corps>

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1444>

<https://www.ifmat.org/05/04/mohammad-hasan-mohagheghi>

<https://www.alalam.ir/news/6329418/%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%88%D8%B1%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%AF%D9%88-%D9%8A%D8%B3%D8%AA%D9%87%D8%AF%D9%81-%D8%A7%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%8A%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D8%AA%D9%82%D8%B1-%D8%A8%D8%AD%D8%B1%D8%A8%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D9%84>

<https://www.iranintl.com/ar/202211259650>